

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 143 din data de 22.03.2023

Dosar nr.: 22A/2022

Autosesizare nr.: 8487/24.10.2022

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Reclamat:

Obiect: afirmații posibil discriminatorii la adresa minorității rome, realizate în cadrul unei ședințe publice a Consiliului local

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. **Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării**, cu sediul în municipiul București, str. Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1 și cu adresă de e-mail: support@cncd.ro

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

.....

II. Procedura de citare

2. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3. Prin adresa înregistrată sub nr. 8487/08.12.2022 a fost citată partea reclamată pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 19.12.2022.

4. Procedură legal îndeplinită.

5. Partea reclamată depune un punct de vedere înregistrat sub nr. 9124/15.12.2022.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

6. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. 8487/24.10.2022 se reclamă o posibilă încălcare a dreptului la demnitate personală a cetățenilor care aparțin minorității rome, respectiv a femeilor de etnie romă prin printr-o declarație expusă în cadrul ședinței de Consiliul Local din data de 07.11.2022, în cadrul prezentării Hotărârii pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a patinoarului artificial amplasat în Târgul „Decembrie Magic”, partea reclamată a afirmat următoarele: „Atunci când am instituit aceste taxe, am luat modelul celorlalte municipii din țară unde taxele sunt, totuși, mult mai mari. Spre exemplu la Sibiu taxa este de 25 de lei pentru un copil. Dar cred că trebuie să le dăm posibilitatea tuturor copiilor să vină la patinoar. Important este că trebuie să instituim o

taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara.”

7. Se depune ca probă înregistrarea video din cadrul ședinței.

Susținerile părții reclamate

8. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 9124/15.12.2022, partea reclamată consideră că dispozițiile art. 2 alin.1 din O.G 137/2000 sunt cele care reglementează definiția generală a discriminării, în timp ce dispozițiile art. 15 din același act normativ reglementează caracterul contravențional al discriminării constând în orice comportament manifestat în public care vizează sau creează un cadru intimidant, lezatoriu, ofensator la adresa terților în baza unui criteriu de discriminare.

9. Partea reclamată susține că în raport cu prevederile legale prin afirmația imputată ca fiind posibil discriminatorie, pe de o parte, nu s-a urmărit atingerea imaginii unor persoane aparținând diferitelor entități sau naționalități și nici nu s-a urmărit crearea unei atmosfere ostile, intimidante, ofensatoare și degradante la adresa apartenențelor unei anumite entități sau naționalități, iar pe de altă parte, afirmația imputată nu a avut ca efect atingerea unei atmosfere ostile, intimidante, ofensatoare și degradante cu privire la anumite persoane aparținând unor anumite entități sau naționalități.

10. Partea reclamată apreciază că afirmația posibil discriminatorie nu a contribuit în mod direct sau indirect/mijlocit sau nemijlocit la crearea unui cadru intimidant, lezatoriu, ofensator la adresa unei anumite entități sau naționalități.

11. De asemenea, partea reclamată susține că afirmația imputată ca fiind posibil discriminatorie nu are o conotație negativă și nu comportă nicio insultă sau expresie asimilată unei insulte de natură discriminatorie care să creeze un cadru intimidant, lezatoriu, ofensator la adresa diferitelor comunități.

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil/jurisprudența

12. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României, revizuită;

art.1 alin. (3)

„România este stat de drept, democratic și social în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

art. 15 alin. (1) Universalitatea

„Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

art. 20

Tratatele internaționale privind drepturile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.”

art. 30 alin. (1) Libertatea de exprimare

„Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (2) Cenzura de orice fel este interzisă.”

art. 30 alin. (6): *„Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”*

O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

art. 2 alin.1

„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

art. 2 alin. (8)

„Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

art. 20 alin.6

”Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice”.

art. 15

“Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

art. 10 Libertatea de exprimare

„Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. (2) Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția

sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

art. 14 - Interzicerea discriminării

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”

V. Principii de analiză

13. O.G. nr. 137/2000, la art. 2 alin. 1, prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

14. Astfel se poate considera discriminare:

- diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

15. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

16. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară”* (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau *„analoagă”* (Van der Mussel împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori *„relevant similară”* (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma *„analoagă ori relevant similară”* (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).

17. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

18. Criteriile enumerate de O.G. nr. 137/2000 sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând *„sau oricare alt criteriu”*, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei, 7 decembrie 1976, §56). *„Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele”* (Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea *„orice altă situație”* trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §62).

19. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: *„Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”* Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care Convenția subliniază: *„comportă îndatoriri și responsabilități”*. Totodată art. 17 al Convenției interzice abuzul de drept: *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

20. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
- existența unei norme juridice care prevede restrângerea;

calitatea normei juridice, și anume

▣ accesibilitatea;

▣ precizitatea;

▣ previzibilitatea normei;

legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

21. Privind legalitatea restrângerii dreptului la exprimare, situația din România este cât se poate de clară. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al O.G. nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, accesibilă (prin publicarea în Monitorul Oficial al României), cu sancțiuni evidente.

22. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. Handyside împotriva Regatului Unit, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

- libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. Handyside împotriva Regatului Unit, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. Handyside împotriva Regatului Unit, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. Sürek și Özdemir împotriva Turciei, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);
- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. Gündüz împotriva Turciei, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. Glimmerveen și Hagenbeek împotriva Olandei, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. Witzsch împotriva Germaniei, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al

Convenției (ex. Jersild împotriva Danemarcei [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);

- atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. Norwood împotriva Regatului Unit, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. Handyside împotriva Regatului Unit, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

- în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. Jersild împotriva Danemarcei [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. Lingens împotriva Austriei, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. Otto-Preminger-Institute împotriva Austriei, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

- Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. Castells împotriva Spaniei, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

- libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. Castells împotriva Spaniei, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

- fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. Incal împotriva Turciei, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);

- presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. LINGENS împotriva AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

V. Motivele de fapt și de drept. Aplicarea principiilor la speță

23. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, interzicerea discriminării raportată la afirmațiile părții reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

24. În analiza afirmațiilor sesizate, Colegiul director va avea în vedere conținutul afirmațiilor, obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care acestea au fost făcute, persoana / funcția autorului afirmațiilor.

25. Colegiul director reține faptul că CNCD s-a autosesizat asupra afirmațiilor primarului Mun. Râmnicu Vâlcea, făcute în cadrul unei ședințe de Consiliu local, cu ocazia stabilirii tarifului de utilizare a patinoarului, după cum urmează: „Atunci când am instituit aceste taxe, am luat modelul celorlalte municipii din țară unde taxele sunt, totuși, mult mai mari. Spre exemplu la Sibiu, taxa este de 25 de lei pentru un copil. Dar cred că trebuie să le dăm posibilitatea tuturor copiilor să vină la patinoar. Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara.”

26. Colegiul director constată faptul că primarul, în declarațiile sale, s-a axat pe problematica impunerii unor taxe de intrare la patinoarul orașului Râmnicu Vâlcea, raportându-se la cele instituite în alte municipii, dorind astfel ca, prin măsura propusă în cadrul ședinței de consiliu local, să ofere posibilitatea accesului tuturor persoanelor în incinta patinoarului și să evite supra aglomerarea acestuia. **În consecință, Colegiul director reține intenția edilului de a acorda prioritate copiilor având în vedere perioada sărbătorilor de iarnă, afirmațiile făcute de acesta neputând fi interpretate în sensul unor referiri la etnia romă.**

27. În legătura cu afirmația reclamată, apreciem că, în ceea ce privește coloristica unor fuste pe un fundal preponderent galben, aceasta nu reprezintă o caracteristică a portului tradițional rom din zona județul Vâlcea, astfel cum reiese la o scurtă verificare a portului zonal al etniei rome, s-a constatat că acesta conține un model preponderent floral pe fond roșu.

28. După cum se observă pe pagina de facebook a Partidei Romilor Pro Europa Vâlcea, <https://m.facebook.com/p/Partida-Romilor-Pro-Europa-Valcea-100068148366739/>), pagină unde este postată o poză cu femei rome în port tradițional, fustele acestora nu au colorit galben și cu atât mai puțin preponderent de culoare galbenă. Prin urmare, în contextul sus-menționat, se apreciază că formularea "fustă galbenă" nu induce imediat la ideea de apartenență la etnia romă.

29. În plus, conform susținerilor părții reclamate din punctul de vedere deus la dosarul cauzei, Colegiul director reține că edilul neagă referiri la etnia romă în discuțiile purtate în cadrul ședinței de Consiliu local, neexistând la dosarul cauzei alt material probatoriu care să susțină și să confirme obiectul prezentei autosesizări.

30. În continuare, Colegiul director reține, astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, faptul că însuși caracterul inviolabil al libertății de exprimare afirmă statutul de drept aprioric, indiscutabil și nenegociabil al persoanei, căruia nimeni și nimic nu trebuie să-i aducă atingere, reiterând că inviolabilitatea nu exclude, ci chiar presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercițarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

31. Având în vedere argumentele prezentate, se constată că partea reclamată nu a săvârșit o faptă de discriminare pe criteriul etnic conform prevederilor art. 2 din O.G 137/2000, republicată, neexistând circumstanțe care să evedențieze încălcarea dreptului la demnitate. În acest sens, Colegiul director reține că o constatare a existenței unui dezechilibru între libertatea de exprimare și dreptul la nediscriminare, în sensul în care s-ar constata o încălcare a dreptului la nediscriminare, ar putea fi privită ca o ingerință disproporționată în dreptul părții reclamate de a-și folosi libertatea de expresie, care nu ar fi „necesară într-o societate democratică” în sensul paragrafului 2 al art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Opinie separată – membre ale Colegiului director Cătălina Olteanu și Cerasela Bănică

În dezacord cu soluția pronunțată cu majoritatea voturilor membrilor Colegiului director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prezentați la ședința de deliberări din data de 21 martie 2023, soluție prin care s-a constatat că afirmația **”Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara”** nu încalcă dreptul la demnitate a femeilor de etnie romă, formulăm prezenta opinie separată, considerând că afirmația prezentată constituie o faptă de discriminare, pentru considerentele ce vor fi redate în continuare.

În prezenta opinie separată vom analiza afirmația: **„Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara”** arătând că, folosită în spațiu public conduce la crearea unei atmosfere degradante, ofensatoare îndreptată împotriva femeilor de etnie romă fiindu-le lezată demnitatea umană.

Analiza urmărește să stabilească dacă declarațiile reclamatului constituie un comportament care prin latura sa de discurs public este de natură a se încadra în limitele dreptului la libertate de exprimare corelativ obligației de a nu discrimina, astfel cum este reglementată discriminarea în art. 2 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, și subsecvent un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, în sensul art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, care protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică.

Ingerința să urmărească un scop legitim

Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, în mod deosebit a protecției demnității persoanelor care aparțin unui grup vulnerabil și minoritar, în speța femeile de etnie romă. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică.

Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmația, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească următoarele elemente:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnie,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de etnia - astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Ca urmare, în speța de față constatăm că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

În acest demers, se analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”). Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare.

În scopul de a determina dacă afirmația - constituie un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența etnică și sexul acestora, se va examina: **obiectivul urmărit de către partea reclamată prin declarație, conținutul, contextul în care a avut loc declarația, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.**

Obiectivul urmărit de partea reclamată este important de identificat: a dorit partea reclamată să folosească afirmația legată de purtarea unor articole vestimentare și sexul potențialelor beneficiare ca formă de prezentare sau a urmărit ca prin alăturarea unui articol vestimentar (fustă) și culoare (galbenă) să inducă participanților la ședința de consiliu ideea că cele care vor folosi și mai des patinoarul în comparație cu alte femei sunt de fapt femeile rome?

Se constată că prin intermediul afirmației, partea reclamată a dorit introducerea unei taxe de acces patinoar mai mare pentru a le opri din a mai folosi pe cele *care poartă fuste galbene*. **Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara.**”

Menționăm că analizarea afirmațiilor nu va viza intenția de a discrimina, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare, potrivit art. 2, alin. (1) și art. 15 din OG nr. 137/2000. Astfel, potrivit art. 2, alin. (1) se definește ca fiind discriminare orice faptă care are „ca scop sau efect” încălcarea unui drept prevăzut de lege, deci include atât intenția, cât și culpa ca forme ale vinovăției. Prevederile articolului 15 din OG nr.137/2000 sancționează două categorii de fapte și anume: *propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională (teza I)* și apoi *comportamentul care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia (teza II)*. Pe cale de consecință, deoarece analiza afirmațiilor vizează **cea de a doua categorie de fapte interzise de articolul sus citat nu presupune demonstrarea intenției autorului, fiind suficient ca mesajul în sine să fie susceptibil de a conduce la atare rezultat**, concluzie ce rezultă explicit din formularea textului normativ – “comportamentul care are ca scop sau vizează (...)”

Contextul în care a fost făcută afirmația / afirmațiile

Afirmația a fost realizată în cadrul ședinței de Consiliul Local din data de 07.11.2022, în cadrul prezentării Hotărârii pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a patinoarului artificial amplasat în Târgul „Decembrie Magic”, primarul Municipiului Râmnicu Vâlcea,a afirmat următoarele: *“Atunci când am instituit aceste taxe, am luat modelul celorlalte municipii din țară unde taxele sunt, totuși, mult mai mari. Spre exemplu la Sibiu taxa este de 25 de lei pentru un copil. Dar cred că trebuie să le dăm posibilitatea tuturor copiilor să vină la patinoar. Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara.”*

Partea reclamată în dezbateră stabilirii tarifului la patinoar face diferența între două categorii de potențiali beneficiari, respectiv copiii cărora trebuie să le dea posibilitatea tuturor să folosească patinoarul și persoanele cu fuste galbene, care prin introducerea unei taxe mai mari vor putea fi evitate.

Conținutul afirmației/afirmațiilor

Afirmația a fost realizată în cadrul ședinței de Consiliul Local din data de 07.11.2022, în cadrul prezentării Hotărârii pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a patinoarului artificial amplasat în Târgul „Decembrie Magic” de către primarul Municipiului Râmnicu Vâlcea,.....: *“Atunci când am instituit aceste taxe, am luat modelul celorlalte municipii din țară unde taxele sunt, totuși, mult mai mari. Spre exemplu la Sibiu taxa este de 25 de lei pentru un copil. Dar cred că trebuie să le dăm posibilitatea tuturor copiilor să vină la patinoar. Important este că trebuie să instituim o taxă, chiar dacă simbolică, pentru a evita ca persoanele cu fuste galbene să ocupe patinoarul de dimineața până seara.”*

În analiza afirmațiilor care reprezintă obiectul petiției, vom considera dacă partea reclamată a transmis un mesaj indirect, folosindu-se de o anumită caracteristică etnică, respect portul tradițional romani. Jurisprudența Curții Europene a stabilit că atunci când

o diferență discriminatorie de tratament a fost rezultatul unor efecte prejudiciabile disproporționat ale unei politici sau măsuri generale, chiar dacă limbajul acesteia era neutru la suprafață, situația ar putea echivala cu „discriminare indirectă”, chiar și fără intenția de a discrimina. (D.H. și alții împotriva Republicii Cehe, 2007, paragrafele 183-184)

De asemenea, reținem că partea reclamată în apărerea formulată nu a invocat motive temeinice care să susțină diferențierea de grupul celor nu poartă fuste galbene și cel care poartă. Prin urmare, partea reclamată a avut în vedere diferențierea grupului prin vestimentație, fără a folosi explicit o altă caracteristică a grupului, pornind de la idee că expresia „fuste galbene” este cunoscută în rândul participanților.

Ipotetic, și dacă primarul s-ar fi referit la o altă categorie, la un grup de femei fără caracteristică etnică, ne-am fi aflat, de asemenea, în fața unei situații de discriminare prin restrângerea dreptului de a participa a unui grup în baza unor caracteristici, respectiv persoanele care poartă fuste galbene. Or, nu are relevanță că apartenența etnică a persoanelor cu fustă galbenă nu este menționată specific de către reclamat, cât timp **este de notorietate că persoanele cu fuste galbene sunt femeile rome** pentru care reclamatul solicită impunerea unei taxe de intrare la patinorul localității pentru a le interzice accesul.

De altfel, studiile în domeniul explică că portul tradițional al femeilor rome atât elementul vestimentar - fusta cât și culoarea - galbenă este diferit de portul tradițional românesc sau altor minorități naționale care nu folosesc culorile vii. Cu precădere, unele femei rome, în funcție de grupul de romi aparținător, folosesc zilnic portul romani care poate consta în fusta și bluză, fiind realizate dintr-un anumit material, cu o anumită coloristică: roșu, galben, verde etc. (Corp și veșminte ale femeilor rome din România. O perspectivă antropologică, Iulia Hașdeu Miric, 2012, Moștenitură din moștenitură am făcut meseria asta. Meșteșugurile Tradiționale Rome: Realități Economice și Construcții Identitare, Oana Banu, 2011).

Reiterăm că este notabil cunoscut că în societate românească există o serie de stereotipuri și prejudecăți la adresa minorității rome, fiind incluse și cele vestimentare. Un experiment social realizat¹ în 2019 a arătat că **afișarea și purtarea unui element vestimentar care aparține portului romani, cresc șansele de a fi mai mult legitimat de către organele de poliție, la profilarea etnică a consumatorului în domeniul retail** etc.

Jurisprudența statelor europene demonstrează că profilarea etnică a femeilor rome pe baza aspectului vestimentar și negarea accesului lor la servicii și încălcarea dreptului la demnitate reprezintă discriminare rasială.

Specific, în Republica Irlanda, în noiembrie 2019 două femei de etnie romă, dintre care una minoră, care purtau vestimentație tradițională, au fost expulzate din magazinul Dunnes Stores de către un ofițer de securitate pe motiv că uneia dintre femei i-a fost interzis anterior accesul în magazin pentru cerșit, fapt negat de femeia respectivă. În cadrul procedurilor, partea reclamată nu a reușit să probeze acuzațiile sale cu privire la femeile rome. Curtea de Circuit a considerat că identificarea stereotipică a femeilor reprezintă discriminare pe motiv de rasă contrar Actului privind Statutul de Egalitate, stabilind despăgubiri morale pentru victime în valoare de 6000 de euro. (CT&FE împotriva

¹ <https://www.vice.com/ro/article/m7qj7q/experiment-in-haine-de-femeie-roma>

Dunnes Stores Company Unlimited (2023) IECC 4, 18 Mai, 2023). În Finlanda, instanțele de judecată au condamnat actele de discriminare rasială împotriva femeilor rome care aparțin comunității Kale, care pot fi identificate astfel datorită portului tradițional specific acestei comunități, cum ar fi expulzarea dintr-un magazin de îmbrăcăminte sau refuzarea de către un taximetrist de prelua o mamă și copilul acesteia, și au acordat daune morale victimelor (<https://yle.fi/a/3-10404605>).

De altfel, jurisprudența europeană a clarificat că „deoarece oamenii își reclamă rar prejudecățile și nici măcar nu sunt conștienți de ele, discriminarea trebuie dovedită în mod normal prin inferență, mai degrabă decât prin dovezi directe. Odată ce se arată un tratament mai puțin favorabil decât cel al unei persoane comparabile [...], instanța va căuta o explicație la presupusul discriminator. Explicația trebuie [...] să nu aibă legătură cu rasa sau sexul [...]. **Dacă nu există sau nu există o explicație satisfăcătoare, este legitim să deducem că tratamentul mai puțin favorabil a fost pe criterii rasiale.**” (Camera Lorzilor – Regina împotriva Biroului de Imigrație la Aeroportul Praga, 2004)

Vulnerabilitatea comunității împotriva căroră se adresează aceste afirmații este un alt element important pentru măsurarea impactului potențial al afirmațiilor. Datele statistice ale instituțiilor europene sau naționale evidențiază că persoanele de etnie romă continue să experimenteze o discriminare agresivă, înrădăcinată istoric în societatea românească, rezultând în îngrădirea drepturilor inclusiv a dreptului la demnitate.

Cel mai recent sondaj european² în rândul romilor realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) arată că romii continuă să se confrunte în România cu discriminare în viața de zi cu zi – fie că își caută un loc de muncă, la locul de muncă, în educație, asistență medicală, când sunt în contact cu administrația sau intră într-un magazin. 25% dintre romi s-au simțit discriminați cel puțin o dată în unul dintre aceste domenii ale vieții de zi cu zi, iar numărul romilor care se confruntă cu discriminare atunci când își caută un loc de muncă s-a dublat față de 2016 – de la 16% la 33%. Conform studiului realizat de CNCD³ în 2018, raportarea identitară la alte persoane cu caracteristici diferite se face inclusiv după obiceiurile acelor persoane (53%), iar 72% dintre respondenți manifestă un nivel ridicat de neîncredere față de romi, iar conform studiului realizat de IRES în 2020⁴, 7 din 10 români nu au încredere în romi, o atitudine similară mai degrabă cu cea față de imigranți, decât față de alte minorități.

Cazuistica Curții Europene a Drepturilor Omului statuează că discriminarea pe criterii rasiale este o discriminare deosebit de invidioasă și, având în vedere consecințele sale periculoase, necesită din partea autorităților o vigilență deosebită și o reacție viguroasă. Din acest motiv, autoritățile trebuie să folosească toate mijloacele disponibile pentru a combate rasismul, întărind astfel viziunea democrației despre o societate în care diversitatea nu este percepută ca o amenințare, ci ca o sursă de îmbogățire (a se vedea Nachova și alții împotriva Bulgariei [GC]), nr. 43577/98 și 43579/98, paragraf 145, CEDO 2005 VII, și Timishev împotriva Rusiei, nr. 55762/00 și 55974/00, paragraf 56, CEDO 2005 XII). În acest context, Curtea notează că romii au devenit un tip specific de minoritate dezavantajată și vulnerabilă, ca urmare a istoriei lor tulburi și a dezrădăcinării

² <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>

³ Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, 2018.

⁴ Percepția asupra romilor în timpul pandemiei de Covid-19, Sondaj de opinie, Iunie 2020, IRES și Agenția Împreună

constante, motiv pentru care comunitatea romă necesită o protecție specială (a se vedea D.H. și alții împotriva Republicii Cehe, nr. 57325/00, paragraf 182).

Ca urmare, considerăm că tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanelor discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa prin crearea unei atmosfere intimidante, ostile și degradante împotriva persoanelor de etnie romă, stare de fapt pe care legea încearcă să o estompeze. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, tratamentul "degradant" este tratamentul care a cauzat victimelor sentimente de teamă, de neliniște și de inferioritate, de natură a le umili și a le înjosi (a se vedea, în acest sens, Kudla împotriva Poloniei [MC], Cererea nr. 30.210/96, pct. 92, ECHR 2000-XI).

Este dincolo de orice dubiu, că dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane.

În consecință, apreciem că portul minorității rome conține elemente vizibile de identificare și diferențiere a celor care îl utilizează în interacțiunile zilnice față de cei care au un alt tip de vestimentație, și că tipul acesta de afirmații nu au valoare de informație de interes public, nu contribuie la nici o formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, ci ofensează în mod gratuit comunitate romă, creând o atmosferă înjositoare, umilitoare și degradantă.

Rolul în societate a persoanei, autor al afirmației

Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul mesajului analizat (ziarist, politician, membru al opoziției, funcționar public, etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată, grup parlamentar, etc) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio, mediu online etc.).

În acest punct este necesar să reiterăm faptul că, astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, caracterul inviolabil al libertății de exprimare afirmă statutul de drept aprioric, indiscutabil și nenegociabil al persoanei, căruia nimeni și nimic nu trebuie să-i aducă atingere. Inviolabilitatea nu exclude, ci chiar presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercitarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

Partea reclamată este un politician român, persoană publică, primar al mun. Râmnicu Vâlcea, fapt pentru care apreciem că în calitatea de primar trebuie să manifeste exigență și preocupare față de modul în care prezintă sau exprimă anumite opinii despre un anumit subiect ori eveniment și să depună o diligență sporită, să iasă din condiția de cetățean de rând, să renunțe la bagajul de stereotipuri și prejudecăți și să privească lucrurile cu imparțialitate, și al chestiunilor de interes public.

Având în vedere motivele expuse mai sus, apreciem că afirmațiile părții reclamate ating o limită prin care încalcă un drept fundamental (dreptul la demnitate umană al persoanelor

care aparțin minorității rome) astfel încât dreptul la libertatea de exprimare devine secundar, fiind justificată necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare. Ca urmare, se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute de art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 5 voturi „pentru” și 3 „împotriva” ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate nu constituie fapte de discriminare, conform prevederilor O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;
2. O copie a prezentei hotărâri se va transmite părților;

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu e cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări:

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA - Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA - Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Redactată și motivată

C.O./F.L.I.

M.M./C.G. (pct.13-32)

Data redactării: 08.01.2024

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu